

szerző még 3 év előtt hagyta el Németországot betegség miatt és most elég szűkös viszonyok között él Kassán. Hitközség és Chevrák jót tennének, nemcsak az érdekes szerzővel, de saját tagjaikkal is, ha követnék a kassai Chevrá példáját, mely egyszerre száz példányra fizetett elő, a magyar kiadásból.

(Dr. L. J. Košice)

A szlovákiai nem-orth. hitközségek szövetsége (Jesurun) multkori tisztújítása alkalmából elnökévé választotta dr. Steia Viktort, Bratislava. A rabbiszövetség elnöke lett: dr. Schweiger nyitrai (volt egri statusquo) főrabbi.

Pályázatok

A nyirbátori orth. izr. hitközség megszűni állásra pályázatot hirdet. Pályázók, kik sajtót ühadjék műmchó-k és jó baal t'filló-k legyenek, a képesítésüket és eddigi mtködésüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázataikat, Teitelbaum Naftaly főrabbi úr címére küldjék.

Lefkovits Jenő elnök

CSALÁDI HÍREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Katz Eszike Magyaracns. Herskovits József Mátészalka, jegyesek.

Büschitz Bertát (Vác) eljegyezte Löwinger Vilmos (Vác).

Rubin Mancikát Derecske, eljegyezte Schwarcz Simon Kiskőrös. (M. k. é. ú.)

Gansl Piroška Salá. Weinberger Dezső Piestany, jegyesek.

Hofstädter Kató Bratislava, Wiesel Izidor Kosice—Bratislava, jegyesek.

Weisz Hédit Verebély (Vrable) eljegyezte Bernfeld János Érsekújvár (Nové-Zámky).

Linkenberg Olga Nagytapolcsány, dr. Duschinsky Ede orvos Rákospalota, jegyesek.

Ungár Leát, Ungár Emánuel leányát (Beled), eljegyezte Löwenstein Ernő, Löwenstein Dávid fia (Beled).

Hoffmann Rózsikát, Csorna, eljegyezte Klein Nándor Miskolc. (A miskolci T. B. szívélyesen gratulál.)

Weinstock Gabriella Tiszacsege és Paszternák Andor Tállya jegyesek. (A tálylai T. B. szívélyesen gratulál elnökének.)

Lichtmann Lajosnak, egyesületünk volt elnökének Spitzer Lujzával, Bonyhád, történt házasságkötéséhez szívélyesen gratulálunk. T. B., Miskolc.

Szép családi ünnepélyben volt része Tigermann érsekújvári főrabbinak. Unokája, Stern Á. rabbi Mesülem fia szombaton lett barmicvó és egyórányi c. ari-fisz- és magidisz drósójával az egész hallgatóságot magával ragadta.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden azó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő

KITÜNÖEN főzni-sütni tudó, 30—40 éves, vallásos, szerény igényű nőt keresek vicékre orth. háztartás vezetésére. Válaszokat életleírással „Házvezetőnő” jelígre a kiadóba.

46 ÉVES, kitünően (diétásan is) főző, intelligens nő, házvezetőnőnek ajánlkozik idős úrhoz. Szerény igényű. S. I., Bpest, Andrassy-út 74. flsz. 2.

SAKÁCSNÓ, mindenem mellett elhelyezkedést keres. „Szigoruan orthodox.”

JÓ HÁZBÓL való leány tanulóknak felvétetik. Rebenwurz-szalámigyar. Budapest, Laudon-utca 3.

MEGVÉTELRE keresünk használt, kifogástalan állapotú Széfer Tórá. Tiferesz Bachurim, Békéscsaba, Postafiók 4

ARANYMŰVES és ékszerész: *Abrahamsohn Aladár, Bratislava*, Royko Passage, Uhorska-ul. 22. Saját gyártmányok. Régi aranyból új ékszer készítt és átalakít legolcsóbban.

ÉPÜLETFAKERESKEDÉSBEN elhelyezkedne segédként, agilis, megbízható fiatalember, szerény igényekkel. Löwy Mihály, Balatonfüred.

MISKOLCON olcsón és jól Hitterné vendég'ójében étkezhet. Zsolczi-kapu 22 szám.

SZEMŰVEGEK, mincennemű ékszerek, versenyen felüli árban, Tört arany és ezüstért legmagasabb árat fizetek. *Weinberger Sándor* optikai és ékszerüzem, Bratislava, Edlov-dvor.

VEGYES- és terménykereskedéssel rendelkező volt bócher, 5000 P hozománnyal nőszülc. „Vallásos család” jelígre a kiadóba.

KERESEK ügyes, vallásos, a magyar-német-szlovák nyelvet bíró segédcet, ki a textil- és divatárúszakmában jártas „Volt bócher előnyben” jelígre: Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor. (Válaszbélyeg.)

SZERÉNY igényű árvaleány gyermekkez vagy magányos úrnőhöz ajánlkozik. Varráshoz ért, háztartásban segédkezik. *Friedmann Rózi*, Sátoralja-újhely, Jusztus-u. 9.

GRATT-FÉLE orth. kóser kávémérést, Bratislava, Kapucinus-u. 2. átvettém. Ujonnan, modernül átalakítva. Tej, kávé, tejes és húsos ételek, kétszersült, cukrászsütemények legjobb kivitelben. Barcheszt szombatra, ugymint cukrászsüteményt kívánatra házhoz szállítok. Vicéki rendeléseket is eszközölök. *Menczer Izidor*.

ÖNÁLLÓ magányos, ötvenes, özvegy kereskedő benősülne orth. kereskedő családba „Vallásos” jelíge.

ORTH. háztartásban perfect szakácsnő felvétetik. *Skrek, Dob-utca 27.*

MEGISMERKEDNÉK csinos, intelligens 20—22 éves orth. úrileánnyal házasság céljából. Talmudban jártas, 26 éves intell. vallásos, fiatalember vagyok. Aki gondolja, hogy soraim neki szólnak, írjon „Napos oldalon” jelígre választ a kiadóba.

JOBB zsidó családokkal összeköttetésben álló sadchen adja le címét „Alföld.” jelígre a kiadóba.

HÁZIKISASSZONYI vagy bármely bizalmi állást elvállal, minden információt kibíró intelligens, vallásos úrleány. Cím a kiadóban.

FÜR EIN intelligentes, hübsches Mädchen, das nebst einer Existenz, auch eine bessere Mitgift besitzt, wird zwecks Heirat ein oca. 40-jähriger, religiöser Reisender, ösl. Staatsbürger gesucht, der sein Domizil nach einer grösseren Stadt der Slovakei verlegen könnte. Anträge sind unter Chiffre „Intelligent” an: Müller, Bratislava, Edlov-dvor.

— Ifjúsági hírek. A szombathelyi T. B. január 20-án vasárnap avatja fel új helyiségét, Szanhedrin-re rendezendő szíjünnepély keretében, melyre a testvéregyesületeket ezúton szívélyesen meghívja. Az egyesület új tisztikara: Goldschmied Jenő elnök, Kohn Andor alelnök, Frey Sándor pénztáros, Steiner Dezső ellenőr, Breznitz Géza háznagy, Deutsch Albert titkár, Rágendorfer Ferenc könyvtáros. Választmányi tagok: Goldschmied Miklós, Holländer M. Steiner Emil, Schöntag L., Unger S., Zollner B. — A soproni T. B. a következő tisztikart választotta: Fuchs Albert elnök, Wetzler Benő ügyv. elnök, Spitzer E. alelnök, Lerner O. titkár, Neufeld J. pénztáros, Friedmann E. ellenőr, ifj. Breuer M., és Günsberger M. gabe-k. Választmány: Bischitz E., Breuer J., id. Breuer M., Goldstein Z., Koppel S., Radó I. — A sárvári T. B. tisztújítása: Berger Dávid elnök, Löwin József alelnök, Rotschild G. pénztáros, Löwinger R. ellenőr, Goldschmied M. könyvtáros. Választmány: Bandi A., Schwarcz E. és A., Grosz L., Löwin E. — A bonyhádi T. B. Ullmann Nathan, Kritzer Vilmos és Ausch Mihály rendezésével Erüvin-re szíjünnepélyt adott, amelyen a hitközségi tagok is résztvettek. Preszburger főrabbi drósóján kívül Márkus József hitk. alelnök és Glattstein Antal T. B. elnök felszólalásai emelték az ünnepély fényét.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**
Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

ארלנע מיינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ליפול גרוסברג

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekkzámla: 50.791
Égész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Zsidó együttérzés és egyetértés!

Az egész világ zsidóságának tanulságul szolgálhat az a mód, ahogy a német-zsidó hitközségek a rájuk szakadt baj ellen védekeznek. Ezek a községek a náci-uralom győzelmével elvesztették lábuk alól a jogi alapot, hisz egyik napról a másikra megfosztotta őket az állam az oltalomtól, amelynek részesei voltak 120 évig, mert faji alapra helyezkedett államnak nincs szüksége a vallásfelekezetek munkájára; úgy érzi, hogy nélkülük is tudja a társadalmi rendet fenntartani. Ez a fordulat legelőször a zsidó hitközségeket döntötte bajba. A német zsidóság azonban eddig elég szívósnak mutatkozott. Már több évvel ezelőtt tömörültek a községek közös érdekeik védelmére, anélkül, hogy az állam megszervezte volna őket és ez a szervezetség most kiállotta a tűzpróbát. *Zsidó együttérzéssel*, a közös baj által fokozott egyetértéssel igyekeznek intézményeiket fenntartani.

Ennek a felelősségteljes kötelességvállalásnak egyik megnyilatkozása, a lapunk más helyén olvasható üdvözlő szózat, amelyet a zsidó birodalmi képviselőintézet a saar-vidéki zsidókhoz abból az alkalomból, hogy ismét visszatértek Németországhoz. Ebben a nyilvánvalóan szó szokásos frázisokról, a viszontlátás örömről, hanem a komoly, erkölcsi páthosszal, s gölűsfájdalommal telített zsidók megállapítják az új szenvedőkkel való sors-közösségüket. Itt igazán nem lehet mondani: „*Geteiltes Leid ist halbes Leid*”, mert a szenvedő német zsidók szenvedéseit egyáltalában nem enyhíti az, hogy számuk megnövekedett a saar-vidéki bajtársakkal. Az események palettájára oly komor színt fest ez a szózat, mint amelyet visszatükrözött az egyiptomi rab-ságról szóló bibliai jellemzés: „*Felsőhajtottak Izrael fiai... I'ten látta Izrael fiait és tudomásul vette*”.

A mai helyzetben nincs is más re-

mény a szenvedésektől sóhajtozó német zsidók számára, csak az, hogy I'ten lát, s ítélt, de a többi zsidókat tanítsa meg a német példa öneszméltre. Reális, alaptalan illuzióktól mentes szemkielégítő, idealisztikus, önzetlen törekvés befelé — erre van szükség! A zsidó közösséget nevelni kell olyan irányban, ahogy ezt a bölcs király előírja: „*Udv annak, aki mindig fél, mert aki makacs-kodik* (az élet realitásaival szemben) *az bajba kerül*”. Ez ugyan kényelmetlen

szempont, de kellemetlen a hajó utasának is azt olvasni mindig, hogy hol van a mentőöv, mégis szükséges óvintézkedés. Az Irgalmas I'tenben bízni, remélni, hogy Ő igazságos bíró is, de előkészülni a bajokra önbizalommal: *erre, valamint zsidó együttérzésre és egyetértésre*, a széthúzások békés elsimítására neveljük önmagunkat, mert csak ilyen szellemben nevelt zsidó nemzedék dacolhat az egyre jobban fenyegető viharokkal.

Szombattartók Világszövetsége

Alanti megrázó felhívást kaptam a Berlinből. Amsterdamba költözött „*Weltverband für Sabbathschutz*” központi vezetőségétől. Közzéteszem eredetiben, abban a reményben, hogy a nagyfotosságú és szent célt szolgáló világszövetséggel szemben hittestvéreim megteszik kötelességüket. Hisz a szombat kultusza az a lelki terület, amelyen az ősi hagyományos zsidóság vállalkozási életfája örök időkre virulhat. Vigyázzunk tehát legnagyobb kincsünkre, a *sabosz kajdesra* és hozzuk meg „*szombati áldozatunkat*” annak hűség és lelkes őrzői részére.

Korein Dezső

*
WELTVERBAND FÜR SABBATH-SCHUTZ „SCHOMRE SCHABBOS”
Sekretariat: Weteringschans 241,
Amsterdam-C

Im September 1933. teilten wir Ihnen mit, dass die Zentrale des Weltverbandes „Schomre Schabbos” von Berlin nach Amsterdam verlegt werden musste. Die unterzeichneten haben die Geschäftsführung in der Erwartung auf sich genommen, dass die Judenheit der ganzen Welt ihnen helfen würde, die den Interessen der jüdischen Gesamtheit dienende Orga-

nisation vor dem Zusammenbruch zu bewahren; denn der Verband hat durch die deutschen Ereignisse seine wichtigsten Hilfsquellen verloren. Leider haben wir nur von wenigen Seiten die erforderliche Unterstützung erfahren, und so haben wir aus eigener Kraft unter den grössten Schwierigkeiten und weitgehenden Beschränkungen die Arbeiten des Verbandes fortgeführt. Aber nun sind unsere Mittel erschöpft, und wir sind vor die Frage gestellt, die Tätigkeiten gänzlich einzustellen.

Einen solchen Schritt glauben wir, aus eigenen Stücken nicht verantworten zu können. Die noch stets einlaufende Korrespondenz auch aus fernen Ländern wie Süd-Afrika, Indien u. a. beweist die Notwendigkeit des Verbandes. Selbst wenn wir auf grössere Aktionen nach aussen hin verzichten, kann das Archiv des Verbandes, in dem die auf den Sabbath bezüglichen Gesetze und Verordnungen aller Länder der Welt fortlaufend gesammelt werden und das allen jüdischen Instanzen und interessierten Persönlichkeiten zur Verfügung steht, für die Zukunft noch unschätzbare Dienste leisten. Der noch nicht so lange zurückliegende Streit um die Kalenderreform hat zudem

mit Ewidenz gezeigt, wie bedeutungsvoll eine allumfassende und überparteiliche Organisation ist, um die Rechte des Sabbaths in der Öffentlichkeit zu verteidigen.

Wir glauben nicht, das Recht zu haben, den Weltverband wegen einer, wie wir doch hoffen, vorübergehenden Krise völlig verschwinden zu lassen. Wir appellieren an alle unsere Freunde wie an die jüdischen Gemeinden und Gemeindeorganisationen, die dem Verband in früheren Jahren wiederholt ihre Sympathie bewiesen haben. Wir bitten Sie herzlichst und dringlichst, uns Ihren Willen zur Mitarbeit kundzutun, und uns einen bescheidenen Beitrag zur Verfügung zu stellen. Sie mögen ihn so gering bemessen, wie es

den heutigen Verhältnissen entspricht, aber geben Sie uns die Zusicherung, dass wir mit Ihrer Förderung rechnen dürfen, denn nur so können wir den Weltverband im Interesse der Gesamtjudentum erhalten.

Unsere Adresse lautet fortan: **Weltverband voor den Sabbath „Schomre Schabbos“**, p. a. Mr. M. Schorlesheim, **Amsterdam-C.**, Weteringschans 241.

Wir begrüßen Sie in Erwartung Ihrer baldgefalligen Rückäußerung mit dem Ausdruck vorzüglicher Hochachtung:

Das Geschäftsführende Präsidium des Weltverbandes für Sabbathschutz „Schomre Schabbos“.

(Alíráások)

Kétféle palesztinai munka

I.

Mult szombaton *Sabosz Siró* alkalmából felolvastuk templomainkban Debóra (*D'vavró*) próféta diadalénekét, a *Kison*-patak melletti győzelem után. A győzelem színhelye a Szentföld északi részén van, a mai Émek-ben. Ott most nagy területen zsidó munkástelepek vannak, amelyek, sajnos, teljesen valástalanok. A palesztinai turisták megszokták dicsérni az Én Charod-ban levő gyarmatiskolát, illetőleg gyermekotthont, amelynek szelleméről az iskola vezetője azt mondta:

— Tíz éves az én-charodi iskola, 7—17 éves gyermekek élnek a falai között. A mi iskolánk három alapvetően épült: a tanulásra, a munkára és a közösségre. Ez a három nevelési tényező tulajdonképpen együtt halad: a botanikát a kertben való tanuláson, a munkán keresztül tanulják: akkor is dolgoznak, amikor a mechanika törvényeit tanulják, s a közösség az iskolai történések állandó kerete.

— Természetes, hogy a T'nach is nagy szerepet játszik. A legendás elbeszélés része történelmi, próféta része pedig irodalmi anyag. A T'nach tanítását a második tanévben kezdjük. Ugyanakkor Mózes öt könyvét és az ú. n. első prófétákat. A hatodik évben megismételjük a próféták könyveit, de ez alkalommal más a kiindulási pont. A történelmi részt emeljük ki, erkölcsi és szociális problémákkal foglalkozunk, a Szentírás stílusát és nyelvezetét is érintjük. A zsidó és általános történelmet organikusán tanuljuk.

Szép „zsidó” nemzedék lesz az, amely ilyen T'nach- és vallásoktatásban részesül! Valóban „Én Charod” a szó egyszerű értelmében: „a borzadás forrása” a hagyományos zsidóság szempontjából.

II.

Előbbi intézménnyel ellentétes, vallásos úton halad az „*Országos Tiferess Bachurim*” kebelében Budapesten működő „*Alijasz Tiferess*” egyesület, mely a napokban részletes beszámolót bocsátott ki. A beszámoló tartalmából kiemeljük:

A magyar orth. ifjúság a multban a T. B. szervezetein belül tömörülve minden munkásságát kizárólag arra irányította, hogy tagjaiból vallásos zsidókat neveljen. A zsidóság minden rétegében meginduló Erecz Jiszróél-mozgalom azonban arra készítette az egyesületet, hogy programjába az Erecz Jiszróél-munkát is felvegye. E célból hívta életre az „*Alijasz Tiferess*”, melynek főtörvénye vallásos kivándorlók által a Szentföldön a hagyományos zsidó életet megvalósítani. Szükséges volt az „*Alijasz Tiferess*” azért is, mert enélkül az ifjúság esetleg más, nem orthodox szellemben működő egyesületeket keresett volna fel. — Az egyesület a kiutazásra jogosító certifikátumokat az Agudától kapja. Eddig 18 embernek tette lehetővé a Szentföldre való kiutazást, részben certifikátumaival, részben pedig nagyobb pénzbeli segély nyújtásával. A kiküldött fiatal emberek mind

Kundmachung

Wirkungsvolle Wirkungsvolle in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel Barmizvo, Chasene Rie u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő aufwärts, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. — Betrag auch aus dem Auslande: mittels Postanweisung.

Pschettl werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Ehrenthalné, Geczovits Renée fűzőkülönlegességek Budapest, Dohány-utca 39.

az egyesület saját hacsóróján (előkészítő- és kiképzőtelepén) nyertek kiképzést és odakünn, úgy mint azelőtt itthon, példásan vallásos életet folytattak. Különös súlyt helyez az egyesület arra, hogy a hacsóró tagjainak Tajró- és műszor tanulására idejük és módjuk legyen. Jelenleg 15 ember nyer kiképzést. Az „*Alijasz Tiferess*” fő bevételi forrása a Prütó jaimisz (a tagok által fizetett napi 2 fillér) eddig mintegy 2000 pengőt eredményezett, melynek nagyrésze kiutazók támogatására fordított.

Az „Aszeresz Hasvótím” ivadékairól

A bombay-i legfelsőbb törvényszék elnöke, Brymohantall, aki most európai tanulmányúton van, londoni jelentések szerint a következőt mondta az indiai zsidó állapotokról:

— Nincs zsidókérdés Indiában. Egy olyan birodalomban, amelynek sok ezer éves „igazi” árja kultúrája van, s amelynek tudósai filozófiai műveket írtak, amikor Európa népei még nomádok módjára kóboroltak, nincs tere az antiszemizmussnak. Mindenki tudja, hogy Gandhi környezetében, a nacionalista mozgalomban, sok zsidó játszik szerepet. Az indiai zsidó: vallásos s ősei törvényeihez ragaszkodik. Így például szombatonként a templomok a legutolsó helyig be vannak töltve.

— Az indiai őslakó zsidók, az úgynevezett „*Bné Jisrael*”, mult év októberében Achmedabad városában nagy templomot avattak, amelyet meglátogatott az angol kormányzó. Ebből az alkalomból átadtak neki egy emlékiratot, amelyben elmondják, hogy hagyományaik szerint ők Izráel elszakadt tíz törzsből (aszeresz hasvótím) származnak és körülbelül 2600 évvel ezelőtt jutottak Indiába.

— A „*Bné Izrael*” egy nagy része az indiai hadseregben katonáskodik és a magasrangú tisztek között sok a zsidó, akik különféle harctereken kiváltak vitézségük által. Most azonban hadipályán való elhelyezésüket, úgyszólván, lehetetlennek fogja tenni az az új rendelet, amelynek értelmében az indiai hadseregben ugyanazon felekezethez tartozó száz emberre csak két tiszt eshetik. Ezzel a „*Bné Izrael*” egy része elveszítené életlehetőségét, mert amennyire kiválóan alkalmazkodik katonai és tisztviselői pályákra, olyanira ügyetlenek, mint kereskedők.

Egy kitéréségi statisztika ijesztő számai

A statisztika tanúsága szerint a kitérés mozgalom a zsidóság között, eddig nem észlelt mérveket öltött. Így például

Budapesten 1934-ben 909 zsidó hagyta el ősei hitét.

1933-ban 668 és 1932-ben 636 volt a kitérők száma. Krakkóban az elmúlt évben 83, főképpen zsidóleány tért ki, ami óriási konsternációt váltott ki az ottani zsidóságból, Temesváron 1934-ben 174 zsidó tért ki, többnyire a pravoszláv vallásra, Szatmáron pedig 1934-ben 11 zsidó hagyta el hitét.

Az ember álmélkodva olvassa ezeket a számokat. Liberális időkben még lehetett esetleg beszélni a kitérés várható előnyeiről. De most amikor a hitlerizmus megmutatta, hogy bármilyen társadalom miképpen rázhatja le magáról a kikeresztelkedetteket, a vegyes házasságban élőket, a faji tisztaság jelzőjének hirdetésé által; teljesen érthetetlen ez a bizonyára állások s vegyes házasságkötések következtében beállott *smad-járvány*. Ezt a tünetet másképpen nem lehet megmagyarázni, minthogy a bűnös szenvedély, a *jéczer horá* elvakulttá és optimistává teszi az embert, elhitheti vele, hogy a fajvédelem hullámai nem fognak abba az országba elérni és addigra is jobb kikeresztelkedni, mint zsidónak maradni. Ugy gondolja, hogy akárhogy lesz, mint zsidó biztosan nem kap állást, lehet, hogy mint kitért sem, de legalább nagyobb a valószínűség és ez az — önámítás. Emlékeztet az egyszeri bíró esetére, aki öregségére megsüketült, amire némelyek azt mondták, hogy ez megcáfolja a bibliát, amely szerint a megvesztegetés vakít, de nem tesz süketé. Erre aztán egy, az illető bíró dolgait jól ismerő kijelentette: „Helyesen történt a büntetés kiszabása, ő nem kapott megvesztegetést, de *ígérték neki* s erre támaszkodva fordította el az igazságot, tehát csak *füllét* vesztegették meg a pusztá ígérettel, amiért füllét lett megverve.” A mostani tapasztalat is azt bizonyítja, hogy a bűnös hajlam is csak ígéretekkal vesztegeti meg és csábítja a kitérőt.

Ellenben *Németországban* e tekintetben olyasmi történik, amire már évtizedek óta nem volt példa.

Németországban megszüntek a vegyes házasságok zsidók és nem-zsidók között.

Mintha megvalósult volna *Jechezkel* próféta szava: „*Ti azt mondjátok, hadd legyünk olyanok, mint a többi népek, bizony, esküszöm, hogy erős kézzel*

walkodom rajtatok”, ami azt jelenti, a talmudi bölcsek magyarázata szerint, hogy kegyetlen uralmat zúdít a zsidóságra és ez önszámra kényszeríti. Ugyancsak bölcseink állapítják meg, hogy Mordecháj idejében a perzsiai zsidók nem akartak megtérni a jó útra, a próféták egész sora fedtte és intette őket, nem használt semmi, de amikor a király lehúzta a gyűrűjét és odaadta *Hómomnak*, akkor több hatása volt a gyűrű levételének, mint az összes prófétáknak. Amire a rabbik nem bírták a német zsidókat megtanítani, arra rábirta őket Hitler.

Milyen szomorú, hogy a megtérés ilyen a külvilágból jövő, erőszakos és fenyejtő eszközökkel érhető csak el. Chasidikus magyarázat szerint ez a tanulás rejlik a Midrasnak következő szavában:

— *Ezen a világon szükség van az*

olajjal táplált Menájró világosságára, de a jövőben az Örökkévaló leszen Izráel világossága.

A Menájróban csak akkor világít az olaj, ha gyümölcse előzőleg össze lett törve, zúva, préselve, úgy van ezen a világon Izráellel is: csak a szenvedés le-sújtó ereje indítja őt arra, hogy a Tóra és a vallás világosságában tündököljön. De ez még csak alacsony erkölcsi szintet képvisel, hisz félig kényszerből történik. Izráel igazi erkölcsi nagysága akkor fog megnyilatkozni, őseihez akkor lesz igazán méltó, ha nem kényszerből, nem az ellenségtől és az üldözőktől való félelem miatt és üldöztetésük közepette terjesztik majd a fényt, hanem az „*Örökkévaló*” lesz a világosságuk, azaz az „*Örökkévaló*” nevével (*midasz hó-rachmin*) jelzett szeretet irányítja őket a jóra és megtérésre, nem pedig külső kényszer.

Két történet...

122 évvel ezelőtt húnyt el a tanulást mindenképpen előtérbe helyező litvániai chászid-irányzatnak a cheved-nek úttörője R. Schnéer Zalmon Ladier, akit röviden „Ráv” néven ismernek, akinek Tanjo nevű műve a vallástörvények feldolgozását tartalmazza, chászid árnyalattal. A Ráv leszámazottja a mostani lubavicsi rebbe: Schneursohn, aki most Bécsben tartózkodik. Tisztelői összegyűlekeztek házában nagy öse Jahrzeitjának megünnelésére. Ebből az alkalomból a következő történetet beszélte el róla:

— Egyik tisztelője meghívta, hogy jöj-jön hozzá Montreux-be üdülésre. A Ráv eljött, de aztán hirtelen gondolt egy nagyot és azt mondta, hogy Párizsba utazik. Oda érve megszállt egy első osztályú szállodába és megkérdezte, hol van a

játéktér? Hívei csak bámultak, hogy mit akar evvel, de a Ráv nem szólt semmit, hanem a játék megkezdése idején odament a játéktérbe és odalépett egy ismerős fiatalemberhez, aki játék közben szorgalmasan iddógált. Odalépett hozzá és azt mondta: „Neszech-bort inni tilalmas és aki egy vallástörvényt megszeg, az lelkét veszélyezteti, kár volna ilyen drága zsidó lélekért”. A megszólított fiatalember nem hagyta magát zavartatni és bár a Ráv háromszor szólott neki, nyugodtan ivott tovább.

— Egy óra mulva különös eset történt. A fiatalember fölkereskedt és bement a Ráv szobájába, ott maradt bezárkózva vele vagy három óráig és amikor onnan kijött, egész más emberré lett, megváltoztatta életmódját.

— Családi tradíció, mondotta a lubavicsi rebbe, hogy az ösöm közvetlen be-széde által megtérített fiatalember ké-

פסח של Husvéti árut az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk

A felügyeletet az egri főrabbi, főtisztelendő
Schreiber Simon ur
gyakorolja.

A husvéti áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigoru felügyelete. E szigoru rituális felügyelet teljes erejű biztosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvéti áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvéti árut tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyasztathatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.
Budapest, 113, postafiók 5. Telefon: 68-8-45.

sőbb egy elismert kapacitás lett, és utó-dai mind a mai napig igen nagy szerepet játszanak a zsidó életben.

Az a rendkívüli záporosó, ami Palesztinát az év kezdetén utólte, az ország viszonyaihoz teljesen szokatlan méreteket öltött. 1880. óta ilyen felhőszakadászerű záporosó nem fordult elő Palesztinában. Az árvíz előidézte kár igen jelentékeny.

A Karmel melletti Sorajm völgye igen sokat szenvedett a mostani nagy esőzés következtében. Ez emlékeztet bennünket a misnának ama részletére, amelyben el van mondva, hogy a főpap Jajmkipür napján az áldozat (avaido) bemutatása után imádkozott „Sorajm embereiért, hogy házaik ne váljanak sírjaikká”. Azaz, hogy a homokos talajra épített gyenge házakat ne sodorja el az eső, amint ez a mostani esetben is megtörtént.

Érdekes, hogy az okozta károk ellenére a bőséges esőzést, amint ezt a Talmud Taanis traktátusának sok helyéből látjuk, sohasem tartották oly károsnak, mint az esőhiányt, amelyért nyilvános böjjeiket rendeltek el. Általánosan ismert: Chajni Hamagél esete. Ha nem jött az eső, öhozza a szentéletű férfiúhoz fordultak, hogy imádkozzék. Szárazság idején egyszer, amikor ilyen irányban feleresték, a csodatevő szent férfiú kört rajzolt és Istenhez fohászolva kijelentette:

— Esküszöm, nem megyek ki ebből a körből, amíg nem juttatsz esőt gyermekeidnek, akik azt hiszik, hogy az én imámat meghallgatod, mert én olyan vagyok előttem, mint a kedvelt szolgád...

Meg is eredt az eső, de csak cseppekben. Erre a tanítványai azt mondták neki: Ilyen eső mellett el fogunk pusztulni. Könyörgött Chajni:

— Szükség van a gödröket, mélyedéseket és barlangokat feltöltő esőre...

Erre pusztító viharos eső keletkezett. Mondták neki a tanítványai: Ilyen eső mellett el fogunk pusztulni. Könyörgött Chajni:

— Nem ilyet kértem, hanem a kegyelem, az áldás és termékenység esőjét...

Kezdett az eső esni állandóan, úgy, hogy az egész nép fölmenekült a Szentély hegyére. Erre hozzáfordultak, hogy fohászolják az eső megszűnéséért. Azt felelte: az áldás bősége ellen nem szoktak imádkozni. De azután áldozatot hoztak és akkor ő könyörgött:

— Uram, a Te néped Izráel nem tud megállni sem a túlságos sok áldás, sem a túlságos nagy büntetés közepette...

Az ima után, szél kerekedett, amely szétkergette a felhőket és a nép kiözönlött a mezőkre, amelyek az eső után nőtt különféle józú gombákkal teltek meg.

A neológ országos gyűlés elé

A kongresszusi országos iroda két kötetet adott ki a márciusban megtartandó országos gyűlés tanácskozásainak irányítására. Az egyik a régi kongresszusi szabályzathoz való kiegészítő javaslatot tartalmazza, a másik a javaslat indokolását. Az utóbbi mű, kitűnő útmutató a neológ zsidóság szervezeti életének megismeréséhez. Szerzője: dr. Munkácsi Ernő, főügyész, kiváló szakember e téren. Műveivel még rendszeresen akarunk foglalkozni. Jelen alkalomból csak azt a részt közöljük, amelyben az országos iroda elavult statutumai átdolgozásának szükségességét taglalja:

— A sürgősen megoldandó kérdések tömege állandóan foglalkoztatta a felekezetet: hiába volt recepció, a bevetéséből folyó önkormányzat nem érvényesülhet addig, amíg a felekezet maga nem teremti meg a saját magát kormányzó szerveket. Napról-napra mutatkozott annak hiánya, hogy a felekezetnek nincs autonóm szabályokat alkotó, a kongresszusi szabályzatokat módosító és a kongresszusi szervezetet nyilvánosan képviselő testülete; éppen úgy állandó zavaroknak volt a forrása, hogy nincs megfelelő végrehajtószerv, mert a községkerületi elnökök ülésének ritkán összeülő, szétfolyó orgánuma a megváltozott viszonyok folytán reánehazodott feladatokkal nem tudott kellően megbirkózni.

Számos kisebb vidéki hitközségben a legzsiláltabb viszonyok uralkodtak, amelyeknek jellemzője a tisztviselőknek rossz, vagy későn kifizetésre kerülő javadalmazása, a vallásitanítás elhanyagolása, vagy éppen teljes elhagyása.

A megszünt hitközségek vagyonával illetéktelen kezek gazdálkodtak. A rabbiknak, a vallástörvény hivatott öreinek, a hitközségi és általában a felekezeti szervezetben nincs az a jogállás biztosítva, amely alkalmassá tenné őket arra, hogy nagy feladataiknak a köz érdekében kellően megfeleljenek; elaggott vagy testileg

KASZIRER

orvosi műszerész orthopédgép készítő
Budapest, VIII., Rákóczi-tér 9 szám.
Telefon: 33-8-34.

Ludtálpbetétek

6 pengőtől 12 pengőig
gipszmodell szerint
Közalkalmazottaknak 10% engedmény.

megrokkant rabbik nyugdíjazási lehetősége nincs rendezve, mint ahogy általában a rabbiknak szabályozásra váró jogai és kötelességei, régóta meghaladták azt a területet, amit idevonatkozóan a kongresszusi szabályzatok kijelöltek. A hitközségi alkalmazottak jogállásában, a felmondási idő, a végkielégítés, a nyugdíj, stb. tekintetében teljes jogbizonytalanság uralkodik. A községkerületek működése csaknem a semmivel egyenlő, idevonatkozóan a kongresszusi szabályzatok annyira elavultak, hogy szó szerint véve, szabályszerű közgyűlést is alig lehet tartani.

— A felekezeti bíráskodást elaggott, régi szabályok teszik nehézkessé; nincs felekezeti bíróság, amely a községkerületek fölött álljon, vagy a községkerületeket összefűzze, — általában

igen sok ügyre nincs hatáskörrel bíró felekezeti bíróság és ezáltal a felekezeti autonómia nem érvényesülhet.

Az Országos Iroda törvényes hatáskör nélkül, a tényleges állapot bizonytalan jogalapjára támaszkodva, intézkedik és kénytelen az autonómia megtagadását előidézve, a minisztériumnak esetenkénti rendeletekkel való igazgatását kérni és abban közreműködni. Nincs oly országos rabbifórum, amely hitortörvényi kérdésekben mindenkit megnyugtató és a vizályokat kiküszöbölő módon döntsön. A felekezeti adózás is teljesen elavult, adó-kivetésre csak a lakóhely szerinti hitközség jogosult, a jövedelem forrása helyén létező hitközségnek mellőzéseivel; a több helyen lakók szabadon választhatnak, hogy hol akarnak adózni, — amiből számtalan visszaélés burjánzik fel és ezért állandó a vizály a fővárosi és vidéki hitközségek között. Az országos intézményekhez való hozzájárulás nincs törvényesen rendezve. A hitközségi iskolákban a felekezeti autonómiát teljesen mellőzik, mintha nem is lennének bevett vallásfelekezet. A vallásoktatás terén a legszomorúbb viszonyok uralkodnak, sok hitközségben új nemzedék nő fel minden vallásitanítás nélkül.

— Ime, azok az okok, amelyek a magyar kongresszusi zsidóság vezetőit évtizedes tételődés és előkészítés után a feltétlen cselekvés útjára terelték.

A felsorolt bajok között vannak orthodox hitközségekben is észlelhető visszasságok, s így érthető, hogy egy a neológ táborban véghezvitt regeneráló munka, hatással lesz az orthodox autonómia kiépítését célzó munkálkodásra.

A saarvidéki zsidók sorsa

Egy hírlapíró beszélgetést folytatott Saarbrücken új rabbijával, Lothar Rothschilddal, aki a saarvidéki zsidók helyzetéről a következőképpen nyilatkozott:

— A zsidók helyzete a Saar-vidéken ma homályos és bizonytalan. Még nem tudjuk, hogyan fognak dönteni itt a zsidók sorsa felett. Egyelőre minden reményiségünket a Saar-bizottság római határozataiba vetjük. Franciaország és Németország képviselői, akik ott Aloisi báró elnöklete alatt a Saar-vidék kérdéseiről tanácskoztak, mint ismeretes, meg egyeztek abban, hogy a visszacsatolás után egy évig nem fogják kiterjeszteni a Saar-vidékre az árja-törvények hatályát.

— Ennek ellenére a saar-vidéki zsidók már készülnek nehéz sorsukra. A hitközségek természetesen továbbra is fennmaradnak, amint hogy fennállanak Németországban is, de elő kell készülni a segélyezési akcióra, amelyre kétségtelenül szükség lesz, hogy felfegyverkezve szálljunk szembe az elkövetkező teljes elszegényedéssel és nyomorúsággal.

— Nem a gazdag zsidók miatt fáj a fejünk. Ők könnyen kivándorolhatnak és új hazában, új életet kezdenek. De

A bécsi orthodox kiválás küzdelmeiből

A bécsi orthodoxiának magyarországi eredetű része tudvalevőleg célszerűnek látja egy teljesen önálló, a magyarországi orthodox hitközségek mintájára megszervezett orthodox hitközség létesítését. A hivatalos hitközség ezzel szemben minden eszközzel küzd. A „Jüdische Presse”, az önálló orth. hitközségért küzdő orthodox orgánum legutóbbi számából az világlik ki, hogy a nagyhitközségnek sikerült három Bécsben lakó Rebbe-től oly nyilatkozatot kapni, amelyben ellenzik az orthodox kiválást. A „Jüdische Presse” ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja, hogy egynéhány kérdést intézzon a hitközségi eljárásához, s meginterpellálja azt, vajjon helyesen informálták-e a nyilatkozatot tevő Rebbeket. Elmondták-e, írja, hogy oly vallásoktató is van alkalmazva a bécsi hitközségnél, aki egy alkalommal,

igen nagy azoknak a zsidóknak a száma, akik ma még a Saar-vidéken, mint alkalmazottak és munkások, fizetésükből, kezüik munkájából élnek s akik egy napon, minden kereseti lehetőségtől megfosztva, segítség és tanács nélkül az utcán fognak állani. Az lesz a legnehezebb feladat, hogy őket megsegítsük, hogy új egzisztencia megteremtéséhez egyengessük számukra az utat.

Nagyon jellemző és megrázó az az átírt, amelyet a német zsidók bíróalmi képviselete (Reichsvertretung) küldött a mostani népszavazás által Németországhoz visszakerülő saar-vidéki hitközségekhez:

— Az elválasztottság tizenöt éve után a Saar-vidék ismét Németországhoz kerül vissza. Ebben a történelmi órában a zsidó hitközségeknek a Saar-vidéken, szívbeli összefonottságunk kifejezését küldjük. Ismét össze vagyok kötve velünk és mi is veletek. Ismét közös a mi sorsunk, közös a munkánk, a gondunk és a feladatunk. Kötelességek háramlanak rátok, mi meg akarjuk osztani veletek. Kölesönös léssen a mi segítségünk. Német zsidóságunk előírásához s reményeileh híven összetartani akarunk.

amikor egy tanulónak a szombati írás alól való felmentési kérelmének támogatására felkérték, gúnyosan elutasította ezt a kérést, mint elavultat? — Elmondták-e, írja továbbá, hogy most előtérbe tolnak egy urat a hitoktatás irányítására, aki évek óta a bécsi zsidónegyed közepén nyilvánosan megszegi a szombatot. Megmondták-e a Rebbe-knek, hogy a hitközség által támogatott ifjúsági szervezetekben mindent lábbal tipornak, ami egy hívő zsidónak szent. Tudják-e a Rebbe-k, mondja a Jüdische Presse, hogy a bécsi hitközségben a rabbinak csak tanácsadói, de nem döntő szava van és tudják-e, hogy a bécsi hitközségben már volt egyszer egy többség, amely elhatározta, hogy kitörli az imakönyvből a Mosiachra vonatkozó részületeket? (Ez célzás arra, hogy a bécsi hitközség eljárásága a het-

venes évek elején hozott ilyen határozatot, de azután dr. Güdemann bécsi rabbi erélyes felszólalására, végre nem hajtotta; — egyébiránt Güdemann századik születési évfordulóját most ünnepli Bécsben a zsidóság egy rétege.)

A Jüdische Presse-nek e fejtegetéséből mindenesetre az látszik, hogy a kelet-európai zsidóság egy része nem bírja teljesen megérteni az orthodoxia különállásának fontosságát, mert sohse látta veszélyeztetve Kelet-európában az orthodoxiát, a hitközségek, s intézményeik valódi jellegét a neológia által, úgy, mint a nyugateurópai országokban.

PALESTINE SHIPPING Co. Ltd. Haifa

A Palesztinai Hajózási Társaság március 13-tól kezdve kéthetenként rendszeres hajójáratot tart fenn Triest—Haifa között. A 10.000 tonnás „TEL-AVIV” nevű gőzösön csakis egy egységes, I. osztálynak megfelelő osztály van. A teljesen új két- és négyszemélyes kabinjai a legmodernebb kényelemmel, hideg és melegvíz szolgáltatással, szellőztető készülékekkel, stb. vannak felszerelve. Gyönyörű sétá- és sportfedelzetek és társashelyiségek. Legelsőrangú élelmezés Kivánságra szigoruan rituális ellátás. Felvilágosítást ad és részletes leírásokkal készséggel szolgál a

Palestine Shipping Co. Ltd.

európai vezérigénkörsége:
V., Vigadó-utca 5. sz.
Telefon: 81-6-96, 84-2-96.

Hitler a zsidókról

Az egész világsajtót bejárta Lord Rothermere Hitlernél tett látogatásának részletei. A lord elmondta, hogy a zsidókérdésről is beszélt Hitlerrel. Erről Hitler a következőket mondta:

„Nem akarja többet üldözni a német zsidókat, politikai befolyásuktól megfosztotta őket. Nem akarja kiűzni őket, mert gazdasági ügyekben való jelentőségüket elismeri.

A nemes lord előtt nyilvánított vélemény sajnos csak frázis, hisz lehetlenné teszi a zsidóknak Németországban való maradásukat a gazdasági bojkott és hogy mik a kilátások, erre vonatkozólag szomorú perspektívát nyújt a német belügyminiszter ama kijelentése, hogy ezentúl választói joga nem lesz — csak az árjának.

Figyelem! Ne rendeljen sel peszach csokoládét és kakaót, előbb kérjen árjegyzéket. Minőség elsőrangú, szép kivitelben.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. --- Telefon: 4-23-65.

Fleischer Lipót: A „Harber Rambam“ megoldása . . .

...Ha végigjárjuk késő téli éjszakákon a zsidólakta városok és falvak elcsendesült utcáit, mindig akadunk olyan házakra, amelyekből világosság sugárzik ki. A villany fénye vagy a petróleumlámpa szerény világa mellett sárgalapú főlámpák terülnek el, fölöttük pedig jámbor talmudtudósok görnyednek. Szegény talmudtudósok, akik azonban nem adnák a Talmud megsárgult lapjait a világ legjobb értékpapírjéért sem. Mert mikor részesül a világ leggazdagabb embere is olyan metafizikai örömben, mint egy talmudtudós, akinek nagy szellemi viadal után sikerül egy „kemény” (harber) Rambamot megfejtenie. Mert tudnunk kell, hogy hiába volt Majmonidesz a legnagyobb és leglogikusabb gondolkodók egyike, aki a szerteágazó talmudi döntvényeket pontos és áttekinthető szisztémába rendezte: Majmonidesz mégis, vagy talán épp ezért, néha „kemény”. Ezen talmudikus terminus-technikust úgy kell értenünk, hogy érthetetlennek, magyarázhatatlannak tűnik fel. Mert miképp dönthetett Majmonidesz, az ő sokszáz szakaszos kódexének egyik paragrafusában, így, amíg a Talmud tengerének egy mondásából másképp lehetne következtetni? Hiszen Majmonidesz, kódexének egész anyagát a Talmudból merítette, nem is tett egyebet, csak rendszerbe foglalta a Talmud elszórt döntvényeit, döntéseinek tehát a Talmud döntvényeivel okvetlen egyezniük kellene!

Talán tudatosan ellentmondott a talmudvéleménynek? Az lehetetlen, ezt egy olyan szentéletű férfiúról, mint Majmonidesz feltételezni sem szabad. Vagy talán momentán kiesett a talmudnak ez a részlete az emlékezetéből és ezért kodifikált attól elütően? Ennek feltételezése a legnagyobb sértés Majmonidesz tekintélye ellen, mert hiszen ő oly biztosan evezett a Talmud tengerében, hogy annak legapróbb zátonyát is szembőhúnyva megtudta mutatni! Miképp írhatott hát le egy paragrafust, amely a Talmuddal nem egyezik? Talán tévedett? Feltételezni is bűn!

Igy áll hát elő a „kemény” Rambam, amelyhez képest a kvarc keménysége: semmi.

De a talmudtudós nem hagyja ám annyiban. A „kemény Rambamot” meg kell lágyítani! Mert hát Majmonidesz jól tudta, hogy mit ír és miért írja így s nem másképp. Csak mi gyenge koponyák nem

érünk fel az ő nagy szelleméhez. A tudós neki lát tehát a gondolkodáshoz, kutatáshoz és a következtetések láncolatának fonásához.

Fogy a petróleum a lámpából és egyik talmudkötet a másik után kerül az asztalra, kódexek, responzumok vándorolnak ki egymásután a nagyajtajú könyvszekrényből; és a tudós mindegyikből egy-egy követ vesz a remekmű felépítéséhez, összevetve, rendezi az adatokat, új feltevéseket állít fel, ezekből pedig új következtetéseknek a láncolatát vonja le. Nevet a lelke, tüzes az arca, mert már érzi, hogy közeledik a célhoz. Éles elméjével tovább boncol és a fogalmakban hajszálnyi különbségeket fedez fel. Összebogarozza és ismét feloldja a selyemfonál vékonyságú fonalakat. A logikai kis különbségek csakhamar nagy különbségeket vonnak maguk után. Nő, nő a szellempalota, emelet emeleten, szédületes magasságban, míg egy felhőkarcolón képzeljük magunkat, melynek tetjét a harber Rambam képezi, az alapját pedig a talmud kérdései részlete. Lám, tehát, a Rambamnak igaza volt, állításai egyeznek a talmuddal, csak a késő utód gyengébb szelleme nem tudta azonnal felfogni és megérteni.

A tudós, örömteljes szívvel még egyszer végigjár a magas szellememelen, átvizsgálja, vajjon teherképes-e? Állításai és következtetései, vajjon csakugyan megdönthetetlenek-e? Mert hát természetes, hogy egy ily pompás talmudfejtetést el szoktak mondani talmudtudósok társaságában és tudni kell, hogy bármilyen szellemi élvezet is egy ily fejtetés művészi felépítése, annak megdöntése egy másik talmudtudós részére még nagyobb passzió. Sőt nem is igazi talmudtudós az, aki egy ilyen fejtetést helybenhagy, anélkül, hogy új kérdésekkel sarokba szorítani ne próbálná.

Ha tehát a fejtetés megállja a felülvizsgálatot, úgy a tudós meglegedetten rakosgatja vissza az összegyűlt könyvhalmazt. Lelke örül és boldog, mert hát l'tennek is tetsző dolog a nagy Majmonideszt igazolni. De mivel nem biztos, hogy Majmonidesz is csakugyan ugyanazon a gondolatlépcsőzeten haladt, amidőn a kérdéses paragrafust írta, mint most a mi tudósunk, hát azt is megteszi sok talmudtudós, hogy azt a kemény pontot mindjárt egymásután négy-ötfeleképen fejti meg,

hogy annál valószínűbb legyen, hogy Majmonidesz maga is a gondolatainak egyikén haladt.

Nem könnyű dolog ily négy-öt különböző felhőkarcoló felépítése, de aki a szellemi gimnasztikában jártas és a kemény Rambamok megfejtését sportszerűen űzi, az egy-egy éjjelen át felépít egyet és ennyit már csak megérdemel a nagy ember a törpe epigonoktól.

Igy növekszik a Majmonidesz körül forgó héber talmudikus irodalom évről-évre, immár több mint hétszáz év óta. És vegyünk ma a kezünkbe bármily halachikus művet, amelyet ezen hétszáz év óta, a híres talmudtudósok írtak: nem lapozhatunk kettőt anélkül, hogy Majmonidesz nevére ne bukkanjunk. Akár megengedhetőknek, akár tilosnak véleményez valamit, szava mindig nyom a latban, de leggyakrabban döntően.

Ily elismerés, főképpen nagyrabecsülés övezi ma Majmonidesz nevét, személye a szentség glóriájában tündököl és nincs, aki szellemének és tekintélyének nagysága előtt meg ne hajolna.

Nagymihályi levél

Michalovce, jan. 18. Hogy mennyire igaza van a *Zsidó Ujság*-nak, amidőn az orth. hitközségek vallástanal előjárói ellen harcol, arra eklatáns példa a mi hitközségünk, amelynek élén ugyancsak egy *m'challél sabosz* áll, akinek nincs érzéke a vallásos élet követelményei iránt és minden hitk. ügyet egyszerűen költségvetési és adminisztratív szempontból néz. A gabella és mikvo drágább, mint máshol. Amikor az előjáróságban felmerült a terv, hogy a szegényebb néposztályra való tekintettel le kell szállítani a mikvo-árakat, kijelentette, hogy akinek drága, az ne használja, el lehet nélküle is lenni, aminek legjobb bizonyítéka, hogy — sem ő, sem családja nem használják. A *Zsidó Ujság*-ban nemrég meg volt említve, hogy Késmárkon a választásokat végrehajtották, az országos orthodox szervezet statutumainak 13. §-a értelmében, amely szerint a Sülchon Örűch törvényeit megszegő nem lehet tagja az előjáróságnak. Miért nem igyekeznek eleget tenni Nagymihályon is ennek a paragrafusnak? (Aláírás)

Modern szépségápolás Végleges villanyos szőrtele-
nítés, szemölcsirtás, kvarc,
Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Andrassy-ut 32. I. em. „MIRACLE” szőrte-
lenítő, „MIRACLE” szépségápolószerek. 25 éves működés.
Díjtalan tanácsadás. (Kérjen prospektust)

Kornitzer Béla: Mentsük meg ifjuságunkat!

A történelmi idők krónikása ezt a háború utáni korszakot, amelyben mi élünk, kétségben kívül a vajudasok, nagy evulúciók korszakának fogja megjelölni. Eszmék, áramlatok, világnézetek valósággal tobzódni kezdtek körülöttünk, amelyek hivatva volnának a jövőben egy új társadalmi világrend alapját képezni. Ebben a forrongó, ideges atmoszférában — és főleg a történelmi jelenségek távlatának teljes hiányában — igen bajos volna megállapítani, hogy melyik irány, illetve eszme az, amely stabilítás és egészséges fejlődést biztosíthat a következő generációknak. Mert feltételezzük, hogy ez lehet a végcélja minden vezető gondolatnak: egészséges haladást és békét biztosítani az emberiségnek.

Az eszmék apostolait egy világ árkolhatja el egymástól, úgy felfogásban, mint az eszmék kivételének eszközeiben. Ez nagyon természetes is. Azonban lehetetlen észre nem venni, az új politikai és tömegmozgalmaknál, azt a mindegyiknél azonos, egységes nagy törekvést, amellyel az új nemzedék, az ifjú generáció sorsával szemben viselkednek. Ez az a gondolat, amelynél a szertefutó szálak, csomóba futnak.

Az ifjuság jelentőségének méltányolása, súlyának fokozása ma az alfája és omegája minden nemzetnek.

Hívják azt akár Hitler-jugendnek, Avandgárdistának, vagy Balillának, egyformán súllyuk és jelentőségük van az illető állam strukturájában. Az ifjuságnak a nemzetek életében való jelentősége magától értetődő, hiszen a nemzet lényegéből fakad. Ők a nemzet virágai, a jövőző zálogai. Egy nemzet ellenállóképessége csak akkor lehet szilárd és megingathatatlan, ha amint egy épületnél a fundamentum egészséges alapokon nyugszik. A nemzet konstrukciójában a fundamentumot ifjusága képezi. Amidőn a história szövszékén a sors orsója ide-oda szállad és elkövetkeznek a válságos napok, a végzet mérlegre teszi a népeket. Jaj annak a népnek, amely könnyűnek találta a nemzet rossz fundamentumra épített.

Beszélnünk csak leplezetlen őszinteséggel. A mi fundamentumunkról, a zsidó, s elsősorban az orthodox ifjuságról, amely létét vagy nem létét képezi a vallásos zsidó jövőnek. Nem szabad a strucc dőre politikáját üznünk s letakarnunk a fátongó sebeket. Vegyük le a fátyolt a beteg testről, s állapítsuk meg mea culpázva, hogy bizony ez a test, az orthodox ifjuság: beteg, korhadt, szét-

álló állapotban van. Ez a zsidó orthodox ifjuság, kevés kivétellel olyan kondícióban van, hogy nincsen meg még a halvány garancia sem arra, hogy ellent fog tudni állni, annak a szélsőségesen haladó szellemnek, amely a mai korban uralkodik. Egyik végétől a másikba szédül bele az orthodox ifjú, aki a vallásos, minden ősi tradíciót konzerváló légkörből, minden átmenet nélkül zuhan a teljes zsidótlanság esábkörébe. Amint a fényt kerülgető lepke észrevétlenül zuhan az égő lángok közé.

Ez kérem nem frázis és költői hasonlat. Ezeket a típusokat és jelenségeket a mindennapi élet találja fel élénk a megcáfolhatatlan valóságban.

Objektíven, elfogulatlanul kell szemlélünk a másik oldal, a neológia ifjuságát, s akkor szomorúan kell konstatálnunk, hogy ez az ifjuság vele született modernségénél fogva, ha még a kitérésig is vete-medett, akkor sem zuhan annyit, mint az az orthodox ifjú aki a jesiva padjai és az Abáje v'Róve d'lamai mögöl az életbe kikerülve rapid tempóval éli a neológ ifjú szabad, zsidótlán életét.

„Tomim hojo b'dajrajszov” — mondja a Tóra Nóáchra. Ez azt jelenti, hogy a vallás mélysége, intenzitása a mindenkori idők szelleméhez arányítva volt számítandó. Ebből a helyes eszmevilágból kiindulva az orthodox ifjú süllyedése, illetve a szélsőségekhez való asszimilációja, sokkal súlyosabban esik a latba, mint az amúgy is nem-zsidó életet élő ifjúé.

Minden oknak megvan az okozatja. Miért nem keresik ennek a szédületes zuhanásnak a miért-jét?

Miért nem látjuk azt a nagy elánt és harciasságot, amelyet egyesek — sajnos — a hitközségi viszályoknál állítanak sorompóba, ennél a nagy problémánál megnyilvánulni.

Most már, hogy hol vannak azok a hibák és fogyatékoságok, amelyek híján az orthodox ifjú lelkében az a példátlan

zuhanás bekövetkeztetik, ez kérem annyira kézenfekvő, hogy talán csak éppen kiáltó jelenléte miatt nem veszik észre. Ugy vagyunk vele, mint a szórakozott professzor, aki szemüvegét a kezében tartva keresi.

Uraim, a fundamentum, az orthodoxia ígérete, ifjusága, jövője beteg. Nem a szónak fizikai értelmében, hanem ennek az ifjuságnak a neveltetése.

a Chéder és a Talmudtóra intézménye beteg.

Beteg egyrészt azért, mert anyagi eszközök híján nem képes kellően dotálni, a melamedokat, hogy azok anyagi gondoktól mentesen teljesíthessék szent feladatukat. Másrészt pedig azon számos, főleg kisebb Talmudtóra gondolkodó, ahol, tisztelet a kivételnek: pedagógiai érzék nélküli közegek van a zsenge gyermekgeneráció neveltetése bízva, amely közegek, képtelenek felvértetni a gyermekeket azzal a szuggatív zsidó öntudattal, amely a vallási szabványok konzerválása mellett a legfontosabb komponens a gyermek lelkében; a tönkrement egzisztencia máról-holnapra minden felkészülttel nélkül tanítónak, melamedd ávanzsál.

De nem elég a baj felismerése, azt orvosolni is kell, mégpedig minél hamarabb. Kétségbeesztő az a neemtörődömség, amely ezekkel a létfontosságú intézményekkel szemben az orthodox közéletben uralkodik. Leszögezni kívánom, hogy nem a jesivákon van a hangsúly, ahol már, úgy ahogyan félig-meddig kifejlődött emberekkel állunk szemben, hanem a Talmudtóraikon a Chédereken a tinajkajs sel bész rabbon kicsiny emberpalántáim, akik minden impressziót, szelektálás nélkül szívniuk magukba. A gersze dejan-kesze aranyigazsága a kettőzött kötelesség súlyával figyelmeztessen minden felelős zsidó tényezőt arra, hogy az arra érdemes melamed kellőképpen dotáltassék, de arra is, hogy kitől, és főleg mit szív magába a tinajkajs sel bész rabbon: a zsidó jövőnd.

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menórát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél,
Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak
Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

A Népasztal ünnepe

A fővárosi orth. szeretetmunka egyik kitünően működő szervének s az intézmény barátainak szép ünnepéye folyt le január 19-én, szombat este a budapesti orth hitközség dísztermében. Az áldáson működő Orth. Népasztal hívta meg *m'lavo malkó*-ra barátait és pártfogóit.

Kettős célú volt ez az összejövetel, melynek rendező bizottsága: Weisz Mór, Spiller Ernő, Ernst Márkus, Ha'pern J. urakból állt. Az összejövetel propagálni akarta a Népasztalt, amely a mai nehéz időkben egyre fokozza a teljesítőképeségét s általánosan újabb terheket vállal magára. Naponként közel 200 szegény embert lát el — részben pár fillérért részben ingyen — ízetes, meleg ebédet s legutóbb a német és a jugoszláv zsidómenekültek orth. kóser kosztival való étkezését is intézi; most pedig a zsidó katonák rituális étkeztetését is vállalta. Az pedig közismert, hogy a legbarátságosabb és legszívélyesebb módon szolgálják ki az étkezésre gyülekezőket. Külön kell emelni, hogy a Népasztal nem hangoskodik, nem üti csobra a humánus ténykedését, hanem a szent ügyhöz méltó hiúságmentes egyszerűségben teljesíti hivatását.

A szombatesti összejövetelen találkozókat egymásnak mindazok, akik méltányolni tudják a Népasztal áldásos tevékenységét s minden támogatást megérdemlő gyönyörű működését, amely körül Freudiger elnök és Korein Dezső is nagy érdemeket szereztek. Képviselő volt a rabbiság, a hitk. és Chevra előjárósága.

Az intézmény anyagi megalapozói közül különös tisztelet veszi körül Binetter Jenő vezérigazgatót, az egyesület elnökét, akinek hervachatlan érdemei vannak a Népasztal irányában. A Gondviselés kegyességéből az összejövetel az ő nevével összekötött hálaadó szerctet'akoma (*sz'ú-casz hojdoó*) jellegét öltötte magára. Binetter Jenőt ugyanis Bécsben ahol jótékonyági ügyben is ténykedett, súlyos autóbaleset érte, amely szerencsés kimenetű volt, amiért tisztelői megragadták az alkalmat, hogy ünnepeljék azt a férfiút, aki szerencsés megmenekülése után több orth. karitatív intézménnyel nagyobb összegeket juttatott s akin szóról-szóra megvalósult a zsoltáros szava: „*asré maszil el dol, b'jajm roó j'mat-téhu Hasém*“ — üdv a férfiúnak, aki elmélyedő szeretettel s célszerűséggel örökíti a szegény embereknek, bajnak idején megmenti őt az Örökkévaló.

Ezeket a magasztos mozzanatok emelték ki beszédekben a szónokok. Weisz Mór egyesületi alelnök mélyen-szántó üdvözlő beszédet mondott, majd

óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök; Sussmann, Gross, Steif és Welcz rabbik; Leitner Gusztáv és dr. Deutsch Adolf igazgatók méltatták Binettert nagy hatást keltő Tóraigékkel átszótt beszédekben.

Binetter Jenő meghatva köszönte meg az ovációt és amel'tett tett hitvallást, hogy a zsidó életfelfogás létkörében a gazdag ne tekintse a vagyonát saját érdemének, öncélnak, hanem gondoljon arra, hogy csupán a vagyon örvéé és kezelőjévé tette őt a Mindenható, a szegények és rászorultak üdvére. A gyönyörű szavakért az elnököt mindenki gratulálta. A beszéd szövege a következő:

Binetter Jenő elnök beszéde

Acháj, verabajssáj! Ich stehe hier vor Euch in einer mir ungewohnten und ungewollten Rolle als Gefeierte, der mit Hilfe Gottes aus einem Unglück gerettet wurde. Ungewollt deshalb, weil ich der festen Überzeugung bin, dass man seiner Pflichterfüllung wegen, niemanden feiern, oder lobpreisen soll. Wenn ich trotzdem auf allgemeinen Wunsch meiner im Präsidium mitwirkenden Freunde nachgegeben habe, so tat ich es deshalb, weil ich diese Zusammenkunft als ein Süüdas Tajro betrachte und will ich mich Ihnen für Ihr Minchas Tajro mit einigen Worten bedanken. K'wad Peh 'uchwad loschajm onajchi, — sagte Majsche Rabbenü, auch ich bin kein bewandter Redner, noch bin ich Freund des vielen Redens. Naasse v'nisc.mo, wobei die Betonung auf dem Worte Naasse sein soll. Dieses Wort habe ich mir in allen meinen Handlungen als Motto gewählt, in speziellen jedoch auf dem Gebiete der Wohltätigkeit will ich ein Mann der Tat sein. Ich hatte hette die Schijje, gerade bei jenem Abschnitte der heutigen Sidro ajle Tajro zu sein, als man den wunderbaren Lobgesang Majsche Rabbenü's: die Schiro gelesen hat und möchte ich daraus einige Zitate anlässlich meiner Skono vorbringen. Ich kann auch mit Majsche Rabbenü fo'gendes sagen: Oschiro Laschem, ki goaj goo, und preisen den Allmächtigen vajhi li lijsco.üo, der mir zu Hilfe war und der mir als Elajké ovi, in dem Schüss meiner grossen Ahnen rettend beigestanden ist. Gelobt sei der Schöpfer, der auch mit mir Ajse feleh Wunder geübt hat. Unser Gelehrten sagen, wenn jemanden cholilo irgend ein Unglück trifft, so soll derjenige in seiner Lebensweise und in seinen Taten forschen, ob nicht in ihnen, in den Augen Gottes etwas Ungefälliges Schuld daran gewesen ist. Wenn ich über diese Lehre unserer Chachonim nachdenke, so kann ich dies auch in folgendem Sinne deuten: Du bist gerettet worden, Notizso Jemincho als Belohnung Deiner guten Taten, Deiner Emüno und Deines Bitocajin's.

Auch lesen wir ferner in der heutigen Sidro nach der Schiro den Parsches Hamon. Darin steht, dass der Mon die Nahrung unsers aus Mizrajim herausgeführteten Volkes gewesen ist. Auch ich habe mir diesen Mon, d. h. die Verköstigung meiner armen Brüder als Ziel

gewählt, indem ich al' denjenigen strenggläubigen Armen, welche deren bedürftig sind, zumindest einmal täglich davon zukommen lassen will. Borüch Hamokajm, ge'obt sei der Allmächtige, dass mir diese Vornahme, wenn auch in bescheidenem Masse, jedoch derart gelungen ist, dass ich das Wort Mon mit einem Buchstabenzusatz von Sajin in Mosajm (Speise) umwandle und diesen Mosajm meinen armen Brüdern in Form von warmer Speise gesichert habe. Diesem Umstande kann ich es verzeichnen, dass mich der Allmächtige aus meiner bedrängten Lage herausgeholfen hat.

Mi onajchi, wer bin ich, fragte Majsche Rabbenü, so frage auch ich, wer bin ich, dass mich der Allmächtige seiner besonderen Haschgocho teilwerden liess. Ich finde darauf die Antwort in einer anderen Schiro, welche wir in der heutigen Haftajro gelesen haben: Onajchi Laschem Onajchi, ich gehöre dem lieben Gott und wenn ich ihm gehöre, so gehört nicht nur mein ganzes Wesen, sondern auch mein ganzes Vermögen und all das, was ich besitze, ihm. Es steht in diesem Vers zweimal das Wort Onajchi, weil alles und jedermann dem lieben Gott gehört und im speziellen der Arme. Und deshalb, wenn ein Armer um Almosen bittet, zu uns kommt, sollen wir nie daran denken, dass uns eine Nedove ärmer machen kann. Gehört denn das Vermögen uns und nicht dem Allmächtigen? Und wenn der Allmächtige von seinem Vermögen für seine Armen etwas bittet, dürfen wir uns hievor verschliessen? Können wir vor dem Vater aller, die Avero auf uns nehmen, dass wir seinen Kindern nicht helfen, indem wir sagen: was wir haben, gehört nur uns! Nein! Von Zedoko wird keiner ärmer und der sich den Armen erbarmt dem wird auch der Allmächtige barmherzig. Üben wir also das Gute, aus dem uns zur Verfügung stehenden Gütern selbstlos aus, welche Güter nicht uns gehören, sondern deren Verwalter wir nur sind.

Ich fasse die Zedoko in diesem Sinne auf, deshalb fällt sie mir nicht zur Last. Diesem Verdienste, worauf so mancher stolz wäre, ich aber nicht, verdanke ich, dass bis'char se ich heute hier im Kreise meiner Freunde und Brüder sitzen kann, die ich herzlichst begrüsse und denen ich für diesen unvergesslichen Abend herzlichst danke und die ich von hieraus auch weiter bitte, mir ebenso, wie in der Vergangenheit, auch in der Zukunft bei der Ausübung dieses heiligen Zieles: Hin'ni mamtir lochem lochem, Brot und Verköstigung den Armen reichen zu können, min haschomajim, mit Gottes Hilfe beizustehen zu sein. — Omén.

A Stern Márton vendéglős által nagyszerűen megrendezett m'lavo d'malko, az elhangzott Tóraszavak, továbbá a főkántor és énekkar vallásos énekei által valódi sz'üdasz miczvó-jelleget nyert, melyen a bensolásnak elacása jelentős öszveget hozott a Népasztalnak. A jelen voltak egy szép, vallásos és kedélyes est emlékével, a Népasztal elnökének életével és az intézmény iránti fokozottabb tevékenység kifejtése elhatározásával távoztak éjjel után.

A bócher titka

Regény a XVII. századból.

10.

— Nem akarok most államügyekről hallani, szeretnék már egyszer az életnek is örülni. Egyébiránt nagy a panasza, hogy Mannsfeld, Pilsen környékén a saját népünket sarcolja — mondta a király.

— Felszolg Uram, Mannsfeld hadteste idegenekből áll. Csak addig szolgálnak, amíg zsoldjukat megkapják. Hat hónap óta már nem kapták, körül vagyunk véve ellenségekkel, a parasztok nem akarják ellátni a hadsereget, mert nem fizetnek nekik. 4000 ember és 15000 ló élelmét nem tudja Mannsfeld, az én szeretett vezérem saját kezéből megszerezni. Ebben az ügyben vagyok itt Prágában. Itt feltétlenül gyorsan segíteni kell...

A király megdöbben, majd magához tért és félig dagogva mondotta:

— Nagyon nyíltan beszélt... Amit nekem mondott, meg fogom szívlelni, de ha visszatér a táborba, ne mondja meg, hogyan beszélt velem, mert lazitaná a fegyelmet.

Erre fordult egyet, s otthagya a tábornokot. A cercle nem folytatódott és a multság egész hangulata el volt rotva. A király és a királyné csakhamar eltávoztak. Példájukat követték legelőször Bubna és Bitter. Az előbbinek háza előtt elbúcsúztak. Bitter két lovasa kíséretében az ó-város felé vágatott. Amikor a Mária-terre érkeztek, éppen kilencet ütött az óra, a nagykapu előtt várta őt a ház tulajdonosa, egy fegyverkovács, akinek Bitter azt mondotta:

— Nyisd ki a ház hátsó ajtaját, sietnem kell... Belépett és pár perc után megint, mint — bócher sietett a zsidónegyed felé.

A ház tulajdonosa, egy falábú rokkant katona, gondosan bezárta az ajtót és önmagában mormogott, amikor bócher-álruhában látta távozni az ő volt parancsnokát, akinek vezérlete alatt résztvett egy véres csatában, ahol elvesztette a lábát.

— A jó ég tudja, hogy az én vitéz és nemes tábornokom mi az ördögöt keres annyit a zsidó utcában.

Bócherünk a legrovidebb utat választotta és sietett az Altschul felé, a gettó még nyitva volt és belépett a kapun. Ott azután egy kissé meglátsította járását, elgondolkozott, egyszerre megütötte fülét egy női hang, hallotta, amint egy nő mondja:

— Most már, kedves asszonyom, nincs szükségem további kíséretére, már kiismerem magamat és mindjárt otthon is lések.

Erre a hangra a hatalmas, erős ember megállt, szédülni kezdett és meg kellett támasztania magát a falhoz, hogy el ne essen. Nem is mert körülnézni, hogy megállapítsa, honnan is jön a hang. Nem hitt magának. De a legközelebbi pilanában egy nő suhant el mellette és az éppen kibukkanó hold rávilágított az arcára. Amikor meglátta, elállt a szívverése, majd összecsuksa szeméit és mélyen felsóhajtott:

— Végre megtaláltam őt! Én, Sragó Feivis, aki felvettem a külvilág szeméire a Phöbus nevet — igen, nagyon sokat szenvedtem, de most a bosszú édes és rettenetes lesz...

Észrevétlenül követte a továbbhaladó nőt, aki egy utcánál befordult, s megállott egy rozoga, háromemeletes, lát-szólag lakatlan ház előtt. Elővett egy kulcsot, kinyitotta a kaput, fölsietett. Phöbus csak bámult. Nemsokára rá látta, hogy egy padlásszobából halvány világosság szűrődik ki. Izdagságcseppek gyöngyöztek homlokán, fogta a fejét dörzsölte szeméit, megfogta a falakat, nem álmodik-e. Egynéhány percig így állhatott, amikor mögötte megszólalt egy női hang:

— Mit áll itt oly elmerengve, Reb Sragó?

A megszólított, mintha álmából felriasztották volna, körülnézett és azt látja, hogy egy nő csoport áll előtte és benne a háziasszonya: Sára.

— Miért áll az utcán? Miért nem jött haza dél óta? Még templomban sem volt!

A bócher rögtön magához tért, egy pillanat alatt fel-találta magát és megállapította, hogy az eszelős Jánkele lakása mellett áll; tudta, hogy Jánkele senkivel nem beszél, a házat senkinek figyelni meg, nem kíváncsiak a bolondra, s így kész volt a kibúvóval:

— Tetszik látni, honnan jövök, a szegény bolondnál voltam, hiszen az elmebetegét éppúgy lehet meglátogatni, mint a testi beteget. És az elmebetegnél tett *bikür-chajlim*, beteglátogatás talán még nagyobb miczvó...

— Mi is egy miczvó teljesítésétől jövünk, mondta Sára: én ugyanis tagja vagyok a „jámbor asszonyok egyesületének“ (*chevrass nösím czüdkómajssz*), akiknek kötelessége a haldoklók ágyánál megjeleni és ott a hagyomány által előírt teendőket elvégezni... Egy szegény, öreg, elhagyott asszony halt meg. Olyan szomorú volt... és Sára elkezdett sírni. A többi asszony előre ment. Sárával csak a szomszédnője maradt. Siessünk — mondta Sárának, mert különben bezárják az Altschul kapuját s künn rekedünk. Erre Sára odafordult a bócherhez:

— Hiszen most hazajön, hát kísérjen bennünket.

Így mentek mind a hárman. Szótlanul haladtak. A két asszony le volt verve a szent szolgálat hatása alatt, s a gyászházban tapasztaltak miatt, Phöbus pedig foglalkoztatta a mai napnak sok eseménye. Amikor hazaértek, a samesz felesége elmondotta férjének, hogy ott találta a bócher Jánkele kapujánál és megjegyezte, hogy furcsa ízlése van, ha a délutánjait és az estét ott tölti. A bócher pedig mihelyt szobájába belépett, bedobta magát egy székbe. A nap élményei viharzottak lelkén és nem tudta lecsendesíteni a nyugtalanító emlékeket, a bosszúérzés indulatát, amelyet a nő viszontlátása keltett benne. Egész éjjel fel- és alá járkált, csak reggel felé ült le s hozzáfogott a gróf Mannsfeld tábornagnak szóló jelentések megírására.

Háromemeletes, lakatlan háznak padlásszobájában ült egy összetört asztal mellett egy asszony és olajlámpa gyér világítása mellett Tórafüggönyt: *porajchess-t* himzett. Huszonhat-huszonnyolc éves asszony lehetett. Szemei aggodalmat áruáltak el, munkáját félbeszakítva, be-belépett a másik kamrácskába, hogy lesse alvó anyjának lélekzetvételét, vagy pedig, hogy megnézzé: mit csinál a bölcsőben szundikáló szép csecsemő gyermeke.

— Lea! Gyermekem! — szól most a fiatalasszonyhoz hirtelen az anya. Még mindig ébren vagy? Kíméld szemeidet. Én tudom csak becsülni a szemnek az értékét, én, aki már több mint tizenöt éve örök sötétségben vagyok. Menj gyermekem aludni!

— Csak aludj, anyukám, szól Lea, feltűnő hangosan, szinte kiabálva. Nincs olyan késő, mint ahogy te gondold.

— Óh, bárcsak már hazajönné a férjed, sopánkodott az öregasszony. Bizonyára hozna pénzt, nem volnál kötelese drága szemeidet rontani. Óh, világ Ura, *Ribajnaj sel ajlom*, egy Rottenbergnek, egy ilyen kiváló család leszármazottjának, egy ilyen jichüsznek kelljen, mint *szajfernek*, Tóráirónak bejárni az egész országot, hogy fenntartsa magát és az én leányom, az én drága Leám kényszerülve legyen kézimunkázni, hogy ne kelljen koldulnia? I'tenem, én könyörgök Hozzád, nem én értem, hiszen én nemsokára meghalok, de a gyermekeimért. Könyörülj rajtuk, irgalmas Atyám.

— Aludjál, anyukám, mondta Lea, amiközben nagy könnyek gyöngyöztek arcán.

(Folyt. köv.)

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Jiszraj, S'vat 22.
Gyertyagyújtás (Bpest): 4 25
נשח kimenetele " 5.20

— A „Zsidó Újság” palesztinai társasutazása iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg. Feltűnő számban jelentkeznek rabbik az utazáson való részvételre. Minden hozzánk beérkező érdeklődésre készséggel megadjuk a kívánt felvilágosítást.

— R. Chájim Smüél Kahan z. l. Máramaroszigetről jelentik: Január 18-án, pénteken délelőtt 77 éves korában váratlanul elhunyt R. Chájim Smüél, a család egyik oszlopa. Köztisztelőben álló, valóságos talmudtudós férfiú volt, aki évtizedekkel ezelőtt egyik alapítója volt a terebesfehérpataki üvegyárnak. Pénteken, kora délután temették a nagyteimplom udvaráról ahol Teitelbaum főrabbi búcsúztatta. Kahan-Frankl Samu, a magyarországi orth. közp. iroda elnöke, nagybátyját gyászolja a megdicsőültben.

— Egy főrabbi fizetésének felemelése. A mai világban, amidőn még mindig csak redukciónak és leépítéseknek hallani, jóleső érzéssel regisztráljuk és utánzásra méltónak ajánljuk a kis sziráki hitközség példáját. Szirákról ugyanis a következőket jelentik nekünk: „Anyakönyvi kerületünk Heszky Lajos elnöklete alatt tartott közgyűlésén Knöpfler Sándor főrabbi fizetését — áldásos működésének elismerése jeléül — húsz százalékkal felemelte.”

— A Kereskedők és Iparosok Önszegélyző Egyesületébe legújabbán belépett tagok névsora (III. kimut.): Hoffmann Samu, Grossmann Miksa Adler Mór, Pollák Salamon, Kahan Ármán Klein Jenő, Schachner Sándor, Izkovits Lipót, Breuer Lipót, Kupfer Ábrahám, Hecht Ignác, Schlesinger Herman, Appel Sándor, Jungreis Gyula, Blas Dezső, Steiner József, Rottenberg Ábrahám, Berkovits Nándor, Czöbel Dávid, Haas Lajos, Haas Manó, Schaurer Sámuel Berger György, Klein Herman, Pollák József, Grossmann Éliás, Herskovits Ármán, Glück Dávid, Schönberger Gyula, Klein Simon, Klein Ignác Salamon Jakab, Klein Zoltán, Thalenberg

Izsák, Hajdu Miklós, Kun Sándor, Friedmann Emánuel, Berger Ignác, Korein Dezső, Korein Emil, Korein László, Askerázi Chájim, Jandsmann Ábrahám, Hercz Ernő, Ellbogen Ignác, Schwartz Hugoné, Lázár Márkus, Indig Zsigmond Krausz Manó, Rosenberg Antal, Katz József, Müller József, Debingner Mayer, Pollák Ignác, Freund Nándor, Mandel Jenő, Klein Artúr, Teich Lajos, Schmelzer Mór, dr. Stern Simon.

— Egy rabbiné nyugdíja körül. Gál-szecséről (Secovec) írják: Hitközségünk 8 éven keresztül az özvegy rabbinének megadta a teljes fizetést, mert erre kötelezte magát. A 8 év letelte utánra azonban a hitk. nem kötelezte magát semmire sem. Most a rabbiné legalább valami nyugdíjat akar, hogy fenntarthassa magát, de a hitközség nem akar fizetni. A pozsonyi országos iroda egy választott bíróság összejövetelét indítványozta, de ebbe, a választott bíróság költségei miatt nem akar belemenni a hitközség. Így tehát más módon akarják elintézni a dolgot.

— A sz'pinkai Rebbe Szerencsen. Szerencséről vett értesülés szerint, a Nagyszőlősen lakó Rabbi Jicschok Eisik Weisz szapolncai (sz'pinkai) Rebbe Mispótim szombatára Szerencsre érkezik, ahol néhány napot szándékszik tölteni.

— Kiskunfélegyházáról jelentik: Péntek délelőtt az egész városon végigfutott a megdöbbentő hír: hirtelen meghalt Frank Miksáné; jószágos lelke 47 éves korában felszállt az Ezek Urához. A megboldogult a néhai huszti roshakohol R. Niszson Krausz z. l. leánya volt s a szülői ház vallásosságát saját házába is átplántálta. Mint az Izr. Nőegylet elnökasszonya résztvett az összes jótékony társadalmi mozgalmakban. A szegények segélyezésében mindig előljárt, adott, osztogatott. Pénzt, tanácsot, vigasztalást. Huszonnyolc évi ideálisan boldog házasság után itt hagyta hön szeretett férjét Frank Miksát, a Magyar Általános Takarékpénztári fiókintézetének vezérigazgatóját, az orth. hitközség elnökét és rajongásig szeretett 3 gyermekét. Az orth. zsinagóga udvaráról temették, az egész város osztatlan részvéte mellett. Szem nem maradt szárazon, amidőn Liebermann Ármán főrabbi megrendítő gyászbeszédében méltatta az elhunyt erényeit, szívjóságát és nemes lelkületét. Pihenjen békében!

— Egy bécsi-orth. ifjúsági otthonban több ifjúült és gemóret tanult írja a „Jüdische Presse”. Egyszerre valaki hozza a hírt, hogy az egyik jesivában, amelyet bécsi zsidó ifjak kultiválnak, a pénzügyi helyzet miatt be kell csukni a menzát, megindult a gyűjtés és a jómódúak egyrésze már meg is tette a kötelességét. Közben a hó kezdett esni. Amikor ezt a szegénysorsú s munkanélküli ifjak átták, megbeszélést tartottak és elhatározták, hogy jelentkeznek — lólapátolásra s egy éjjeli munkájuk keresetét felajánlják a jesiva menzájának céljaira. A tervet nem lehetett megvalósítani, de helyesen jegyzi meg nevezett lapotunk hogy ilyen önfeláldozó ifjúságnál jó kezekbe van letéve az orthodoxia jövője...

— Fehérgyarmaton febr. 7-én avatják fel a megdicsőült Jungreis z. l. fábánházi főrabbi sírmlékét.

— Súlyos veszteség érte a szárvasi orth. hitközséget. Január 13-án elhunyt Lövy Simon (Reb Sije), 85 éves korában. A megdicsőült a hitközség egyik alapító tagja, több éven át elnöke, az orth. Chevranak pedig, amely körül hervad. ataf. érdemeket szerzett, th. örökös elnöke volt. Mélyen megindító beszédben búcsúztatta Meisels Henrik főrabbi; a Chevra nevében Gottlieb Benő mondott gyászbeszédet. Az egész város gyászolja benne egy igaz és jó ember elhunytát.

— Vágsellyén 71 éves korában elhunyt Fleischer Simon nyugalmazott pederi tanító. A megboldogult nemes tulajdonságai folytán közszereplésnek örvendett. Blau Gyula (Sala) apósát gyászolja a megdicsőültben, akit az egész község részvétele mellett helyeztek örök nyugalomra.

— Makóról jelentik: Négy hét előtt elhunyt R. Lévi Fränkel, Talmuctóránk kitűnő melamedja. Halála után 78 tanítványa között szétosztották a „misna 6 rendjét” amelyet a slajsim alatt buzgó szorgalommal kitanulták, mesterük lelki-üdvére. Befejezésül most Fried S., Schwarcz E. és Berger J. rendezésében szijú-ünnepély volt, melyen Vorhand Mózes főrabbi szép drósból emlékeztet meg az elhunytól. Tóraigéket mondott még: Feuer Sámuel, Rosenfeld József és Fein Adolf.

— Egy román-zsidó szenátor kitért. Nagy feltűnést kelt Romániában, hogy Max Ausschnitt szenátor, bukaresti zsidó nagyiparos, átlépett a római katolikus egyházba. A kitért szenátor igen gazdag volt, támogatót is egyes zsidó intézményeket, egyebekben azonban azt hirdette, hogy a zsidónak nem kell kiféle megnyilatkozni és azért ellensége volt minden felekezeti szervezkedésnek.

— A ruszinszkói hitközségek és az érdekelt szervezetek kongresszust szeretnének összehívni, amelyen határozottnak az Iroda kérdésében és a hitközségek szanájáról értekezzenek. Dr. Kroó Sándor képviselő irányítja a mozgalmat, amelyből kifolyólag február havában esetleg már meg lesz tartva az értekezés, mely elé nagy érdeklődéssel tekintenek a kárpátaljai hitközségek vezetői.

— Nádudvar hitközsége 41 pengőit gyűjtött a jugoszláv menekültek javára. Hitk. pénzt, 5, Szentegylet, Nőegylet, Rosenbaum Bernát, Rosenbaum Ferenc, dr. Halász S. 3—3, Frank József 2, Bárány Mór 1.50, Strausmann Mór, Friedmann Ödön, Schenk Ignác 1—1 P, stb.

— Halálozás. Mult hét szerdán elhunyt Baden b/W.-ben a Nagyváradról elszármazott öz. Blau Jónásné, 80 éves korában. Előkelő családok gyászolják.

— Csenedélet Medgyesen. Az erdélyi Medgyesen (Medias) legutóbb 40 fiatalember kérte az orth. hitközség kötelékébe való felvételét. A tömeges jelentkezés az ellenzéknek egy választási trükkje volt. Tekintettel azonban arra, hogy a jelentkezők nagy része m'challél sabosz, a hitközség előljárósága nem akarta belépésüket tudomásul venni. Ezért azután vizsgálódás folyik most a hitközségben.

— Súlyos veszteség érte az előkelő pápai Steiner és soproni Breuer családokat öz. Steiner Zsigmondné, született Löwenstein Ilka (Pápa) elhalálozásával. Egy példás életű „édes chájim”, minden szép tulajdonsággal megáldott úrnő, a patricius család feje és büszkesége hűnyta le örökre szemét. Alapítója és alapítása óta elnökasszonya volt a pápai Szegénysorsú Menyasszonyok Kiházasítási Egyesületének. Leányainál, a soproni Breuer családnál volt látogatásban, ahol 71 éves korában agyvérzésben hirtelen elhunyt. Henrik fia és vejei Pápara hozták, aová este 9 órakor érkezett meg a ha'ottszállító kocsí, Fáklyák sorfala között helyezték nyugalomra ezt a kivételes Nagyasszonyt, aki nemes életében fátylaként világította be a vallásosság, emelkedett gondolkodás és szívjóság területét. Steiner Vilmos (Pápa), Korein Dezső (Budapest), sógoronjüket gyászolják. Emlékét patricius családján kívül az egész pápai zsidó társadalom kegyeletel őrzi.

Legolcsóbb,
legízletesebb
orth. כשר
házikoszt

Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)

Weisz
Mendel
éttermében.

Telefon: 44-2-75

Négyfogásos menü:

Leves, hús, főzelék, tészta P 1.30

Halfélék minden időben, 50-60 fill.

VII. Wesselényi u. 18
(Kazinczy u. sarok)
Cimre ügyelni!

— Gyöngyösön az orth. Nőegylet javára Steiner Emilné úrnő jótékonycélú hóbaldá-terát rendezett. A tiszta bevétel közel 100 P volt.

— A csornai „Écz Chájim Talmudtóra egylet új tisztikara: Moskovits Kálmán elnök, Galandauer Márk alelnök, Friedmann Dávid pénztáros, Weisz Zoltán titkár, Porgesz A., Weisz L., Zelmannovits S. számvizsgálók, s 9 tagú választm.

— A szenicei saszchevra, mely 188 év előtt lett alapítva és amelynek egy ideig a Chaszam Szajfer z. c. l. is tagja volt, vasárnap Rajshasono traktátusára Schönmann Imre ügybuzgó rendezésével szijumot tartott. Weisz főrabbi mesteri hadronja után a banketten Löffler Miksa egyleti elnök, Schönlfeld Félix hitközségi elnök mély hatású beszédei következtek; majd ismét a főrabbi emelkedett szólásra és magasba szárnyalóan fejtegette a Tóratánulás nagy fontosságát. Broda József miavai főrabbi, Grünwald Sámuel, Fischer József és Eizik, Rosenbaum S. beszéltek még Nagy okven-cióval.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)
Birbaum Margit Putnok, és Weinberger Vilmos Nagyecsed jegyesek.

Kreismann Gizike Zomba, Gerendás Sándor Fehérgyarmat, jegyesek.

Schwarcz Mancsi Sárvár és Schönberger Ici Bratislava jegyesek.

Weisz Hedvig Nyírmada és Friedmann Ábrahám Kisvárdai jegyesek.

Herman Szerénke Bonyhád és Mayer Lajos Debrecen jegyesek.

Weiser Tidikét Királyhelmecekről eljegyezte Kahan Mendé, Chust.

Klein Irénkét eljegyezte Glück Henrik Debrecen—Tarcal. (A tarcali Tif. Bach, gratulál volt elnökének)

Steinbach Etukát Hajdúnánásról eljegyezte Nádler Béni Omány-Bántapolcsány.

Fried Irénkét, a néai sajoszenpéteri főrabbi z. c. l. leányát, eljegyezte Jungreis Mór rabbi Mezőkövesd.

Dr. Duschinsky Ede eljegyzéséhez szívélyesen gratulál: T. B. Rákospalota.

Weisz Dávidnak, Balassagyarmat, eljegyzéséhez szívélyesen gratulál a

Chavirassz Talmidim, Galanta.

Kecden tartotta esküvőjét Budapesten a Kazinczy-templomban Silberstein Dávid váci főrabbi n. leánya, Kohn Éliás vásárosnaményi főrabbi fiával. Az ünnepségre 25 váci jesivanövendék jött be a fővárosba. Az esketési szertartást a vőlegény atyja, Gross budai főrabbi, Frankl Adolf és Kahan-Frankl Samu elnökök végezték. A Niszle-étteremben rendezett lakodalmon többek között óbudai Freudiger Ábrahám budapesti és Herman Ignác váci hitk. elnökök beszéltek.

Divatos, izléses parókák hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelégés levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

Grosse orthodoxe Gemeinde in Deutschland sucht erfahrenen ש"ר mit mehrjähriger Praxis. Verlangt wird אומן מומחה י"ש בן תורה mit erstklassigen קבלות. Ausführliche Offerte an die Expedition des Blattes. (32 filléres bélyeg mellékelendő.)

Apró hirdetések

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetít házasságokat NAGY JENŐ Budapest. Rákóczi-ut 61. Telefon. (Cégjelzéstelen levelezés.)

URILEÁNYNAK közp. fűtéssel, csinos utcai szoba, fürdőszoba használattal, esetleg teljes ellátással kiadó. Budapest V, Katona József-u. 25. II. 2.

SZIGORUAN vallásos, ügyes leány, kis háztartás vezetésére és csemegeüzletbe kiszolgáláshoz felvétetik. Írásbeli ajánlatok „minden információt kibíró” jel. ígére a kiadóba küldendők.

ORTH. LIBAKERESKEDÉSHEZ, jól bevezetve, 500 P-vel közreműködő társat keresek. Budapest, VII., Garay-tér 191. fülke.

KISASSZONYT keresek, napi 1—2 óra elfoglaltságra kisleányom mellé központi fűtéses utcai szobáért. Cím a kiadóban.

KILAKOLTATÁS ELŐTT álló öreg házaspár, kéri a jószívű emberek támogatását, nehogy az utcára kerüljenek. Salamon Sámuel, Budapest, Kazinczy utca 49., I. em. 17. b.

FONTOS PURIMRA. A „Jozsef-spiel” című igen érdekes Purimspiel 10 pengő utánvét ellenében nálam beszerezhető. Stern Andor, Stern Dániel címén, Kisvárdca.

SZEMÜVEGEK, mindenemű ékszer, versenyen felül árban. Tört arany és ezüstért legmagasabb árat fizetek. Weinberger Sándor optikai és ékszerüzlet, Bratislava, Edlov-dvor.

HEIDEN JENŐ
LÁTSZERÉSZ
Budapest, VI., Teréz-körfut 8.
(Szombaton zárva)

HÁZVEZETŐNŐ, orth., 35 évig, aki betegápoláshoz ért, jó fizetéssel felvétetik. Cseléd van. Jelentkezés telefonon: 9-40-53.

PURIMI szindarabjaimat kiárúsítom. Hat kitűnő szindarabot küldök (1—2—3 felv.) P 2—értékű postabélyeg beküldése ellenében. Schwarcz Izidor tanító, Kiskörös.

ORTH. KÓSER füstölt libahús és frissen olvasztott libaszir legolcsóbb beszerzési forrása Magyarországon: Kornhauser Adolf, Debrecen, Simonffy u. 1.

MINDEN információt kibíró, 31 éves szobattartó fiatalember, aki vaskereskedésben 12 éve mint üzletvezető működik és 2000 pengővel rendelkezik, megköszölné, megfelelő hozománnyal, vagy benősülne. „Kereskedő” jelige.

ARANYMŰVES és ékszerész: Abrahamsohn Aladár, Bratislava, Royko Passage, Uhorska-ut. 22. Saját gyártmányok. Régi aranyból új ékszer készítt és átalakít legolcsóbban.

INTELLIGENS, szakképzett, vezető-segéd-raktárnokot, fűszernagykereskedésünkbe keresünk. Ajánlatokat eddigi működés megjelölésével kérünk: Stark Hermann, fűszernagykereskedés, Berettyóújfalu.

GRATT-FÉLE orth. kóser kávémérést, Bratislava, Kapucinus-u. 2., átvettem. Ujoman, modernül átalakított. Tej, kávé, tejes és húsos ételek, kétszersült, cukrászsütemények legjobb kivitelben. Barcheszt szombatra, ugyminc cukrászsüteményt kívánatra házhoz szállítok. (Vidékre is.) Menczer Izidor.

„MIRA” angol-francia női divatterme Bratislava, Edlov-dvor. Elsőrangú szalonnemű. Rendkívül mérsékelt árak. Fazonsnitteket mérték után készítt!

KI TUD RÓLA? Egy szerencsétlen anya, kétségbeesetten keresi kóborgó fiát, a szabolcsmegyei petneházi születésű, beteges hajlamú Herskovits Sámuel. Nevezett cca 35 éves, kb 170 cm magas és hosszú vöröses szakállt visel. Aki tud róla, értesítse jelenlegi tartózkodási-áról: Teitelbaum Iórábbi, Nyirbátor.

BENŐSÜLÉS. Orth. kántor özvegye férjhezadná 18 éves csinos leányát, képesített metsző- és kántorhoz. Fizetés: havi P 80.— és lakás. Ajánlatokat „Özvegy” jeligére.

ELSŐRANGUAN bevezetett, legmodernebben berendezett orth. kóser füstöltárú és kifőző üzletemet teljes felszereléssel, külön étkező helyiséggel, szép, vallásos vidéki városban palesztinai kiutazás folytán átadnám. „Parnósze be-revach” jelige.

ÖRÖKBEOGADNÉK egyedülálló, esetleg beteg férfit, vagy nőt, kis összegért. „Külföldi is lehet” jeligén, Nováky, Poste-Restante (Slovensko).

FÜSZER-rőtös üzletembe, jobb házból való, erős, élénk fiút tanulónak keresek. Szombaton zárva. Lichtmann, Répce-lak (Vas-megye.)

— Ifjúsági hírek. A budapesti orth. leányegyletben 26-án szombaton 3 órakor Haberfeld Piroska elnök tart előadást. Kedden este 8 órakor Neugewürtz Gizella fog előadni. — A pápai „Tajrasz Chájim” új tisztikara: Baum Sándor elnök, Hoffmann Sándor, Weber Leó alelnökök, Bodanczy Sándor gabe, Gewürz Benő pénztáros, Friedmann V., Kaufmann A. ellenőrök, Steinberger S. titkár, Hoffmann Zoltán könyvtáros Weisz S., Pfeifer L., Weber B., előljárók. R. Majse Léb Katz előadót dísztaggá választották. — Az újhelyi szefard Chevro Bachürim szijümel egybekötött völégénybúcsúztató ünnepélyt rendezett, Hartmann Gedaljo és Meller Abraham choszónok tiszteletére, akiknek az egyesület nászajándékait szép beszédek kíséretében átnyújtották. — A szombathelyi T. B., mint jelezve volt, vasárnap este tartotta szijümmel egybekötött helyiség-avatató ünnepélyét. Főt. Benedikt főrabbi és Gestetner rabbi magasröptű előadásai után Mermelstein Jósua okl. rabbi ifjúsági előadó, Neustadt Éliás, Frey Sándor, Goldschmied Zsigmond mondtak Tóra-igéket. A legszorgalmasabban Tórával foglalkozó tagokat a főrabbi jutalomban részesítette. — A dunaszerdahelyi Machziké Tóra 26-án szombaton Tóra-avatató ünnepélyt tart s másnap szijümmel egybekötött ünnepi bankettet rendez a Weisz Arnold féle vendéglőben. Az egyesület most választotta tisztikarát: Wosner Árpád elnök, Krausz Mózes, Löwinger Izidor alelnökök, Schulcz Ernő, Krakauer József ellenőrök, Fischer Mór, Greiner Miksa, Löwy Alfréd pénztárnokok, Stern Árpád titkár és 14 tagú választmány. — A dunaszerdahelyi T. B. új vezetősége: Fischer Jakab elnök, Pollák Lipót alelnök, Diamant Simon és Paskusz Lajos pénztárnokok, Baumel Juda és Hermann Mózes ellenőrök, Porjesz Béla titkár. Választmány: Breuer T., Mendelsohn J., Weisz B. és L., Elfer D., Braum L.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekkzámla: 50.701
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az orthodox Kiegészítő Szabályzat jogi ereje

Az Orth. Központi Iroda az alábbiak közlésére kérte fel lapunkat:

E napokban küldötték szét a kongresszusi zsidóság most készülő Kiegészítő Szabályzatának terjedelmes Indokolását. E műnek az orthodox zsidóságot érintő több vonatkozásából, egyik félreértésre alkalmas megállapítására már most meg kell tennünk az észrevételeinket.

Az orthodox zsidóság Kiegészítő Szabályzatával (102.284/1905. szám. VKM. körrendelet) kapcsolatos megállapításokról van szó. Az Indokolás (11. és 12. oldal) következőket mondja:

„Ez a rendelet az egyedül a zsidó hitfelekezeti igazgatásra vonatkozó alaprendeletek között, amelyet előzetes királyi felhatalmazás nélkül bocsájtottak ki”.

Pár sorral alább újból olvasható, hogy:

„e rendelet előzetes királyi jóváhagyást nem nyert”.

Ugyancsak e rendelet jogi erejének alacsonyulására alkalmas az az alapelkülő további megjegyzés is, hogy

„Bármennyire vitatott volt is a rendelet jogi ereje...”

Azzal a kétszer is megismételt megállapítással szemben mely szerint a rendelet előzetes királyi jóváhagyás nélkül adatott ki, egyszer sem fordul elő az, hogy utólag a rendeletet Ófelsége jóváhagyta. Abból magából, hogy csak az előzetes jóváhagyás hiánya van feltüntetve, okserűen igen kevesen következtetik azt, hogy ezzel szemben utólag a jóváhagyás megtörtént. Ezt az előzmények után kifejezetten kellett volna megállapítani. Hiszen a szöveg inkább úgy értelmezhető, — mert nemcsak az „előzetes” szó, hanem az egész mondat van dőlő betűkkel szedve —, hogy a királyi jóváhagyás az ilyen rendeleteknél csak

előzetesen lehetséges és ha az előzetes felhatalmazás nem történt meg, úgy a rendelet teljesen királyi jóváhagyás nélkül maradt.

Az egész beállításnak egyébként is az a tendenciája, hogy a rendeletet „vitatott jogi erejűnek” és jogilag alsóbbrendűnek tüntesse fel.

Ennek a téves megítélésnek akarjuk eljétt venni, amidőn egyrésztől rámutunk arra, hogy az előzetes, vagy utólagos királyi jóváhagyás közötti különbség a rendelet jogi erejét távolról sem érinti, másrésztől, hogy alább közreadjuk a királyi jóváhagyásról szóló miniszteri értesítést. E szerint a január 9-én kiadott rendeletet Ófelsége I. Ferenc József király már ugyanazon év február hó 17-én királyi jóváhagyással látta el.

Téves az az ezzel kapcsolatosan tett helytelenítő és ugyancsak kisebbitő megállapítás is, hogy e rendelet kiadásánál a legfelsőbb felügyeleti jog szerepel jogforrásként. Az a tényező, mely ezt a szabályzatot minden részletében megteremtette, megalkotta és megformálta, tehát az az erő, amely ennek a jogalkotásnak forrásául szolgált: maga a felekezeti akarat, az orthodoxia autonóm jogalkotó elhatározása volt. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium főfelügyeleti joga itt nem jogforrás — tehát jogalkotó tényező — volt, amint azt az Indokolás tévesen állítja, hanem pusztán formai jogerő kölcsönzés: megerősítése a felekezeti illetékes szerv — mint jogforrás — által alkotott jogi szabályozásnak. A miniszteri rendelet egyébként ezt elég világosan ki is mondja. A szöveg ugyanis kiemeli, hogy:

„... a legfelsőbb felügyeleti jog alapján érvényre emelem azt a szabályzatot, melyet az orth. izr. hitfelekezet közvetítő bizottsága hoztam bemutatott...”

Tehát a miniszterium csak érvényre

emelte a felekezet által saját hatáskörében alkotott jogszabályt. A felügyeleti jog itt nem jogszervező jogforrás, hanem az aut.jogalkotásnak jogi végrehajthatósággal, jogi érvényesítéssel, való felruházása. Az érvényre emelés nem a jogszabály lényegének, a jog forrásának belső alkateleme, hanem külső érvényesítési formája. A végrehajthatóságot minden felekezeti autonómia részére az biztosítja, hogy az államhatárolom a jogszabályt érvényre emeli. Az érvényre emeléssel az államkormányzat a felekezeti jogi alkotást csak besorozza a hatályos jogszabályok közé.

Az 1905. évi 102.284 sz. VKM. körrendelettel érvényre emelt orthodox Kiegészítő Szabályzatot tehát maga az orthodoxia alkotta a maga autonóm szerveivel: jogforrásként tehát tisztán a felekezet akarata érvényesült. A királyi jóváhagyás ereje szintén nem hiányzik a jogszabály érvényéből.

Igy tehát ez jogilag: sem nem gyöngébb, sem nem tökéletlenebb a többi, már meglevő, vagy készülő izraelita felekezeti igazgatási jogszabályoknál.

A királyi tudomásulvételt közlő miniszteri rendelet egyébként a következőképpen szól:

„Magyar Kir. Vallás- és közoktatásügyi Miniszter. 15.891/1906. szám.

A magyarországi orth. izr. hitfelekezet központi irodájának.

Tudomásulvételt végett értesítem az irodát, hogy az orth. izr. hitfelekezet orsz. képviselősege, központi bizottsága és központi irodája szervezeteire vonatkozó szabályzatnak a f. é. január hó 9-én 102.284 sz. a. kelt rendelettel történt érvényre emelését Ó csász. és apost. kir. Felsége f. é. febr. hó 17-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben tudomásulvenni méltóztatott.

Budapest, 1906. március 6-án.

Lukács s. k.”